

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce: **Bc. Klára Olšáková**

Obor: Biologie-Geografie

Název práce: **Geografie Valašska - projekt učebního textu pro střední školy**

Hodnocení:

Obsahová stránka práce	Maximální počet bodů	Udělený počet bodů
Metodika (stanovení cílů, výběr metod)	10	7
Struktura práce (vnitřní vyváženost a logická návaznost částí práce)	5	3
Práce s literaturou a dalšími zdroji informací (výběr, způsob použití)	15	8
Tvůrčí přístup a vlastní autorský vklad	20	12
Zhodnocení dosažených výsledků, splnění cílů a přínos práce	20	10
Obsahové zhodnocení netextových částí práce (tabulek, obrázků)	10	7
Formální stránka práce		
Dodržení norem pro formální úpravu práce včetně citačních norem	10	6
Estetická úprava a jazyková stránka práce	10	5
Celkové hodnocení práce	100	58

Navrhované hodnocení: A (100–92 b.), B (91–83 b.), C (82–74 b.), D (73–65 b.), E (64–55 b.), F (54 nebo méně b.).

Klady práce:

Kladem práce je samotné vytvoření středoškolského učebního textu pro region Valašsko, který podobně jako učební texty zaměřené na další regiony ČR na našem trhu chybí. Pěkně jsou zpracovány především některé úkoly a otázky na konci každé kapitoly učebnice. Některé úkoly jsou pojímány jako výrazně aktivizační samostané či skupinové či jako úlohy k zamyšlení. Zajímavý je také návrh závěrečného projektu, přičemž je nutné dbát na dodržování všech zákonitostí, kterými se projektové vyučování řídí. Velmi zajímavá je také hra na "cestovní kancelář".

Nedostatky v práci:

Celkový dojem z práce kazí celá řada jak obsahových, tak formálních nedostatků a chyb.

K formálním nedostatkům celé práce patří především přítomnost gramatických či stylistických chyb a překlepů. Někde dokonce chybí slova (např. s. 43 v tabulce 2 "Nejvyšší ..." co) či je volen neodpovídající tvar slova.

Podoba citačního aparátu v teoretické části je velmi nezvyklá. V případě citování "pod čarou", které samo o sobě není chybou, je zvláštní použití "Citováno podle ...". Nevhodné je používání citačního záznamu v podobě "tamtéž", když se předchozí citační záznam nachází na předcházející straně. Zcela nevyhovující je zápis seznamu internetových zdrojů v závěru práce, kde by měl být uveden záznam celý. Takto prakticky nelze danou informaci nalézt.

U některých obrázků chybí číslování a název.

V praktické části by měla každá hlavní kapitola začínat na nové straně.

Některé mapy jsou dost nečitelné (např. obr. 60, 64 a další). Vůbec poměr velikosti obrázků, grafů a map k rozsahu textu není příliš vhodný především v těch případech, kdy by měli žáci s daným obrázkem pracovat. U grafů, map a tabulek chybí zdroj dat.

Praktická část má také nejednotnou grafickou úpravu, což znesnadňuje orientaci v učebním textu (nadpisy jednotlivých subtemat, oddělování částí kapitol). Zcela postrádající logiku má volba tučného textu černého, tučného textu barevného, barevného textu, resp. textu psaného velkými písmeny.

Chybí úvod oslišený úvod do jednotlivých kapitol a jejich závěrečné shrnutí.

Za nedostatek považuji i neotestování učebnice v reálné výuce.

Obsahové nedostatky:

Teoretická část:

Zadání práce je v části teoretické splněno pouze částečně. Zcela zde chybí část, která by rozebírala "teoretické aspekty výuky místní krajiny a terénní výuky ..." Teoretická část tak je pouze soupisem poznatků k teorii učebnic, resp. stručným popisem kurikulárních dokumentů. Např. kapitola věnující se historii učebnic je zde zcela zbytečná. Na druhou stranu v teoretické části práce zcela postrádám autorčin vlastní přínos v podobě širší analýzy terénní výuky a tématu místního regionu na středních školách, potažmo gymnáziích (rozbor specifik, jejich reálné zařazování do výuky apod.). Zcela také chybí hlubší analýza výstupů uvedených v RVP G. Autorka zde uvádí pouze jejich holý výčet - kap. 5.2.1.

V některých případech nelze s Bc. Olšákovou zcela souhlasit. Řada tvrzení je totiž nepřesná či neúplná. Příkladem může být její konstatování na straně 24, že "na gymnáziu je zeměpis společně s biologií, chemií a fyzikou zařazen do vzdělávací oblasti člověk a příroda." Vzdělávací obsah geografie je totiž začleněn i do oblasti Člověk a společnost a to nejen na gymnáziu, ale i na základních školách. Dalším tvrzením, se kterým nelze souhlasit, je: "... učebnice zeměpisu pro střední školy jsou na trhu poměrně čteně zastoupeny" - s. 26. Nesouhlasím také s tvrzením, že by učebnice měla být pro žáky "primárním zdrojem poznatků ..." - s. 9. Lze také pochybovat, že vytvořený učební text rozvíjí všechny klíčové kompetence jak autorka uvádí na straně 34 - (drobnost: Klíčové aktivity jsou v příloze 1 a nikoliv v příloze 2, jak je uvedeno na straně 34).

Praktická část:

Učebnice by si zaloužila metodickou příručku pro učitele. Její absenci se autorka pokusila jen okrajově a velmi nevhodně nahradit pár metodickými radami přímo v učebním textu.

Na úvod je nutné říci, že ačkoliv má být učebnice určena pro střední školy (těmi zde chápeme gymnázia či maximálně ekonomická lycea, neboť pouze zde je podobná učebnice reálně použitelná), tak je značně obsahově nevyvážené a některé její části svou hloubkou a šířkou patří spíše na základní

školu a některé jdou naopak až do takových detailů, které jsou i pro žáky gymnázia spíše nadstavbové. Autorka si při tvorbě učebního textu bohužel jen velmi málo uvědomovala, že výukové cíle stanovované při výuce na gymnáziu by měly být položeny poněkud výše (viz. např. revidovaná Bloomova taxonomie).

V učebnici se bohužel vyskytuje celá řada obsahových nedokonalostí, nepřesností a chyb.

Na příklad zde zcela chybí vysvětlení původu Valachů. Autorčino vysvětlení na straně 38 je zcela nedostačující. V textu jsem také nenašel, že je Valašsko "národopisnou" či "etnografickou" oblastí.

Na straně 39 autorka tvrdí, že "přechodnou zónu tvoří na východě okres Kroměříž a na severu okres Nový Jičín". To ale není zcela pravda, protože tyto okresy sem určitě nepatří celé a přechodná zóna zasahuje i do okresů jiných. Velmi nekonzistentní je také pracování s vymezením zájmového území. V některých kapitolách autorka popisuje pouze oblast jádrového Valašska, jindy naopak pracuje se širší oblastí (tedy i s oblastí přechodnou).

Chybou je tvrzení ze strany 54, že vodní dílo Fryšták je "národní kulturní památkou". Roku 1997 bylo vodní dílo vyhlášeno "pouze" za kulturní památku. V kapitole o historii oblasti zcela nechápu skok z "Valašské kolonizace" hned do období 2. světové války.

V případě údajů o obyvatelstvu či nezaměstnanosti by chtělo vždy dodat k jakému datu se dané údaje vztahují. Při čtení textu na straně 85 má čtenář dojem, že nejvýznamnější železniční trať regionu je trať č. 341. Z hlediska celorepublikového to však není pravda. Mnohem významnější je trať č. 280. V té samé kapitole je velmi zvláštní použité označení silnice "R35/I". Je také nutné podotknout, že myšlená silnice nevede z Olomouce.

V učebnici zcela postrádám kapitolu, která by se věnovala územnímu plánování a regionálnímu rozvoji.

Díky těmto chybám a nepřesnostem by v případě reálného využití učebnice ve výuce bylo nutné text jak po stránce didaktické, tak obsahové ještě upravit a dopracovat.

Otázky k obhajobě:

Je možné použít některá témata z místního regionu i v rámci výuky jiných tematických celků v zeměpise? Pokud ano, tak jak a proč.

Myslíte si, že definici profesora Wahly uvednou na straně 13 lze i dnes považovat za zcela platnou?

Co si představujete pod pojmem "motivační text, otázky a úkoly"?

Byly obsah a celková podoba učebnice konzultovány s některým ze středoškolských profesorů?

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou **E**.

V Olomouci 9. května 2013

.....
Jan Hercik
oponent práce